

**Ümummilli lider Heydər Əliyevin
100 illik yubileyinə və Beynəlxalq
Ana dili gününə həsr olunmuş
“Azərbaycan dilinin İKT problemləri,
İKT-nin Azərbaycan dili problemləri”
adlı respublika elmi-praktiki
konfransı**

PROQRAM

21-22 fevral 2023-cü il

Ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə və Beynəlxalq Ana dili gününə həsr olunmuş “Azərbaycan dilinin İKT problemləri, İKT-nin Azərbaycan dili problemləri” adlı respublika elmi-praktiki konfransı.

Tədbir 21-22 fevral 2023-cü ildə İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun Böyük konfrans zalında (Bakı şəhəri, B.Vahabzadə küçəsi, 9A) keçiriləcəkdir.

21 fevral 2023	
10 ⁰⁰ -10 ³⁰	Qeydiyyat
10 ³⁰ -13 ⁰⁰	Plenar iclas
13 ⁰⁰ -14 ⁰⁰	Bədii program
14 ⁰⁰ -15 ⁰⁰	Fasilə
15 ⁰⁰ -16 ³⁰	Seksiya iclası
16 ³⁰ -17 ⁰⁰	Fasilə
17 ⁰⁰ -18 ⁰⁰	Seksiya iclası

22 fevral 2023	
9 ³⁰ -11 ⁰⁰	Seksiya iclası
11 ⁰⁰ -11 ³⁰	Fasilə
11 ³⁰ -13 ⁰⁰	Seksiya iclası
13 ⁰⁰ -14 ⁰⁰	Fasilə
14 ⁰⁰ -15 ³⁰	Seksiya iclası
15 ³⁰ -16 ⁰⁰	Fasilə
16 ⁰⁰ -17 ⁰⁰	Seksiya iclası
17 ⁰⁰ -17 ³⁰	Konfransın bağlantısı

PLENAR İCLAS

21.02.2023, 10³⁰-14⁰⁰, Böyük konfrans zalı

Giriş nitqi – AMEA-nın prezidenti, akademik **İsa Həbibbəyli**

Çıxışlar:

- Xalq yazıçısı **Anar Rzayev**

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri

- Xalq şairi **Sabir Rüstəmxanlı**

Milli Məclisin üzvü

- Akademik **Əli Abbasov**

AR Elm və Təhsil Nazirliyi İdarəetmə Sistemləri İnstitutunun baş direktoru

- Akademik **Kamal Abdulla**

Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru

- Akademik **Nizami Cəfərov**

Azərbaycanda Atatürk Mərkəzinin direktoru, Milli Məclisin üzvü

- Filologiya elmləri doktoru **Nadir Məmmədli**

AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun baş direktoru

- Texnika üzrə fəlsəfə doktoru **Abzətdin Adamov**

ADA Universitetinin Data Analitika Araşdırmaları Mərkəzinin direktoru

- Akademik **Rasim Əliquliyev**

AMEA-nın vitse-prezidenti, AR Elm və Təhsil Nazirliyi İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun baş direktoru

BƏDİİ PROQRAM

SEKSIYA

21.02.2023, 15⁰⁰-16³⁰, Böyük konfrans zalı

Həmsədrilər: AMEA-nın müxbir üzvü **Məsumə Məmmədova**

Filologiya elmləri doktoru **Məsud Mahmudov**

Elmi katib: Texnika üzrə fəlsəfə doktoru **Abzətdin Adamov**

1. Azərbaycan dilində xülasələşdirmə problemləri və onların həlli yolları haqqında. *Məruzəçi: AMEA-nın müxbir üzvü Ramiz Alıquliyev*
2. Azərbaycan dilində NLP sistemləri yaradılması problemləri. *Məruzəçilər: akademik Əli Abbasov, tex.ü.f.d. Əbülfət Fətullayev*
3. İnformasiya cəmiyyəti şəraitində Azərbaycan dilində gedən transformasiyalar haqqında. *Məruzəçilər: AMEA-nın müxbir üzvü Ramiz Alıquliyev, fil.ü.f.d. Hikmət Quliyev*
4. Azərbaycan dili üçün Milli Korpusun qurulması layihəsi. *Məruzəçi: Abzətdin Adamov*
5. Milli transliterasiya sisteminin formalaşması aspektləri. *Məruzəçi: Səbinə Məmməd zadə*
6. Mobil tətbiq proqramları və Azərbaycan dili. *Məruzəçi: fil.ü.f.d. Gülarə Əmirova*
7. Müasir dövrdə Azərbaycan vətəndaşlarının ad və soyadlarının strukturunda yaranan bəzi qeyri-müəyyənliklərin aradan qaldırılması yolları. *Məruzəçilər: fil.ü.f.d. Yedgar Cəfərov, Əfruz Qurbanova*
8. Müəlliflərin mətnlərinin əlamətlərinin analizi və müəllif tanıma kompüter sistemində istifadəsi. *Məruzəçilər: AMEA-nın müxbir üzvü Kamil Ayda zadə, Rüstəm Əzimov, tex.ü.f.d. Elşən Mustafayev*
9. NLP kibertəhlükəsizlik problemlərinin həllində effektiv vasitə kimi. *Məruzəçilər: tex.ü.f.d Ramiz Şıxəliyev, tex.ü.f.d. Fərqanə Abdullayeva*

Müzakirələr, suallar və cavablar

SEKSIYA

21.02.2023, 17⁰⁰-18⁰⁰, Böyük konfrans zalı

Həmsədrilər: AMEA-nın müxbir üzvü **Əminəğa Sadıqov**

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru **Mehman Həsənlı**

Elmi katib: Texnika üzrə fəlsəfə doktoru **Şəfəqət Mahmudova**

1. Azərbaycan dilinin milli korpusu süni intellekt problemləri kontekstində. *Məruzəçi: fil.e.d., prof. Məsud Mahmudov*
2. Süni intellekt texnologiyalarının tətbiqi ilə Azərbaycan dilində sözlərarası münasibətlərin (semantik şəbəkə, ontologiya, tezaurus və s.) formalaşması məsələləri. *Məruzəçi: AMEA-nın müxbir üzvü Məsumə Məmmədova*
3. Azərbaycan dilindəki mətnlərin oxunabilirlik səviyyəsinin qiymətləndirilməsi metodları. *Məruzəçi: İsmayıl Calallı*
4. Bulud sistemləri əsasında Azərbaycan dili servislərinin təşkili və intellektual analizi məsələləri. *Məruzəçilər: tex.ü.f.d. Rəşid Ələkbərov, tex.ü.f.d. Məmməd Həşimov*
5. Azərbaycan dili üçün yaradılmış ilk virtual assistent sisteminin xüsusiyyətləri. *Məruzəçilər: tex.ü.f.d. Rauf Fətullayev, Orxan Fətullayev*
6. Milli e-dövlət platformasında linqvistik demoqrafiyanın formalaşması məsələləri. *Məruzəçi: tex.ü.f.d. Gülnarə Nəbibəyova*
7. “Mirzə” – Azərbaycan dili üçün avtomatik orfoqrafiya yoxlayıcı sisteminin qurulması. *Məruzəçi: tex.ü.f.d. Samir Rüstəmov*
8. İnternet mühitində Azərbaycan dilində vulqar sözlər və onlarla mübarizə texnologiyaları. *Məruzəçilər: tex.ü.f.d. Fərqanə Abdullayeva, Sabirə Ocaqverdiyeva*
9. Fərdlərin nitqlərinin populyarlıq səviyyəsinin qiymətləndirilməsi metodu. *Məruzəçi: Əfruz Qurbanova*

Müzakirələr, suallar və cavablar

SEKSİYA

22.02.2023, 9³⁰-11⁰⁰, Böyük konfrans zalı

Həmsədrələr: AMEA-nın müxbir üzvü **Ramiz Alıquliyev**

Filologiya elmləri doktoru **Sayalı Sadıqova**

Elmi katib: Texnika üzrə fəlsəfə doktoru **Fərhad Yusifov**

1. Kompüter dilçiliyinin meydana gəlməsi və inkişaf tendensiyaları. *Məruzəçi: tex.e.d. Zərifə Cəbrayilova*
2. Azərbaycan jest dili və onların avtomatik tanınması problemləri. *Məruzəçilər: tex.ü.f.d. Rəsmiyyə Mahmudova, Kəmalə Qurbanova*
3. Müasir internet məkanında şəbəkə ədəbiyyatı: reallıqlar və perspektivlər. *Məruzəçi: fil.ü.f.d. Mehman Həsənli*
4. Qanunvericilik, hüquq prosesləri və Azərbaycan dili məsələləri. *Məruzəçi: fil.ü.f.d. Hikmət Quliyev*
5. Nitq texnologiyalarının eksperimental-fonetik aspektləri. *Məruzəçi: fil.ü.f.d. Nəzakət Qaziyeva*
6. İndustry 4.0 kontekstində İnternet mühitdə milli domen adları və Azərbaycan dilinə təhlükələr. *Məruzəçi: Oqtay Ələkbərov*
7. Dil iqtisadiyyatı biliklər iqtisadiyyatının tərkib hissəsi kimi. *Məruzəçi: Rasim Mahmudov*
8. Milli elektron dövlət mühitinin formalaşmasının konseptual əsasları. *Məruzəçi: tex.ü.f.d. Fərhad Yusifov*
9. Real vaxt rejimində Azərbaycan dili üçün nitqi tanıma sisteminin işlənməsi. *Məruzəçilər: tex.ü.f.d. Samir Rüstəmov, Ələkbər Vəlizadə*
10. Terminlərin avtomatik aşkarlanması metodları və alqoritmləri haqqında. *Məruzəçi: Əfruz Qurbanova*

Müzakirələr, suallar və cavablar

SEKSİYA

22.02.2023, 11³⁰-13⁰⁰, Böyük konfrans zalı

Həmsədrələr: Filologiya elmləri doktoru **Nadir Məmmədli**

İqtisad elmləri doktoru **Əlövsət Əliyev**

Elmi katib: Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru **Yedgar Cəfərov**

1. Rəqəmsal iqtisadiyyat və transformasiyaların Azərbaycan dilində termin və anlayışlar bazasının formalaşdırılması problemləri. *Məruzəçilər: i.e.d. Əlövsət Əliyev, i.ü.f.d. Roza Şahverdiyeva*
2. Terminografiya və müəlliflik hüququnun təmin olunması məsələləri. *Məruzəçi: Rasim Mahmudov*
3. Azərbaycan dilində sözlərin tezliyinin təyin olunması metodikası haqqında. *Məruzəçi: İsmayıl Calallı*
4. E-dövlət mühitində Azərbaycan dili normalarına on-line nəzarət sisteminin konseptual və arxitektur-texnoloji əsasları. *Məruzəçi: tex.ü.f.d. Fərhad Yusifov*
5. Azərbaycan dilinin tədrisi prosesində intellektual oyunların tətbiqi məsələləri. *Məruzəçi: Bahar İsmayilova*
6. Sentiment analiz texnologiyaları və Azərbaycan dili. *Məruzəçi: tex.ü.f.d. Günay İsgəndərli*
7. Viki texnologiyaların milli dilin qorunmasında rolu və Vikipediyanın Azərbaycan dili seqmentində mövcud problemlər. *Məruzəçi: tex.ü.f.d. İradə Ələkbərova*
8. Dialektometriya və Azərbaycan dili: problemlər, həlli yolları və perspektivlər. *Məruzəçi: Əfruz Qurbanova*
9. Milli onomastika sisteminin formalaşması aspektləri. *Məruzəçi: fil.ü.f.d. Yedgar Cəfərov*

Müzakirələr, suallar və cavablar

SEKSIYA

22.02.2023, 14⁰⁰-15³⁰, Böyük konfrans zalı

Həmsədrələr: Texnika elmləri doktoru **Zərifə Cəbraylova**

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru **Hikmət Quliyev**

Elmi katib: Texnika üzrə fəlsəfə doktoru **Məmməd Həşimov**

1. Azərbaycan dilinin milli korpusunun linqvistik tədqiqatlarda rolu. *Məruzəçilər: tex.ü.f.d., Əbülfət Fətullayev, fil.e.d., prof. Məsud Mahmudov*
2. Milli terminoloji informasiya sisteminin formalaşmasının arxitektur-texnoloji prinsipləri haqqında. *Məruzəçi: Əfruz Qurbanova*
3. Həştəqlər informativ əsas kimi. *Məruzəçi: fil.e.d. Könül Həbibova*
4. Milli dil korpusunda Azərbaycan dilinin tədqiqi məsələləri. *Məruzəçi: Rəna Mahmudova*
5. Orfoqrafiya lüğətinin İnternet resurslara inteqrasiyası və mətnlərin avtomatik düzəlişi məsələləri. *Məruzəçi: Raqif İsmayilov*
6. Azərbaycan dilində antiplagiat sistemlərinin yaradılması problemləri və onların həlli yolları haqqında. *Məruzəçilər: AMEA-nın müxbir üzvü Ramiz Alıquliyev, Əhməd Əhmədzadə*
7. Ali təhsil müəssisələrində dərs cədvəlinin qurulması üçün intellektual dialoq sistemi. *Məruzəçilər: tex.ü.f.d. Rəşad İsmibəyli, Sona Rzayeva*
8. DİM-dəki imtahanların nəticələrinin tanınması üçün kompüter sisteminin işlənilməsi və tətbiqi. *Məruzəçilər: AMEA-nın müxbir üzvü Kamil Ayda-zadə, tex.ü.f.d. Elşən Mustafayev, Rüstəm Əzimov*
9. İnternet mühitində azərbaycandilli reklam resurslarının formalaşması xüsusiyyətləri haqqında. *Məruzəçi: Kəmalə Həşimova*
10. Ən yeni İKT terminlərinin milliləşdirilməsi problemləri haqqında. *Məruzəçilər: Səyyar Abdullayev, Südabə Abasova*

Müzakirələr, suallar və cavablar

SEKSİYA

22.02.2023, 16⁰⁰-17⁰⁰, Böyük konfrans zalı

Həmsədrilər: AMEA-nın müxbir üzvü **Kamil Ayda-zadə**

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru **Baba Məhərrəmli**

Elmi katib: Texnika üzrə fəlsəfə doktoru **Fərqanə Abdullayeva**

1. Ümumtürk ədəbiyyatının təbliğatı və öyrənilməsində İKT-nin rolu. *Məruzəçi: fil.f.d. Aytən Qurbanova*
2. Linqvistik verilənlər bazasının quruluş xüsusiyyətləri. *Məruzəçi: Maya Heydərova*
3. Azərbaycan dilində nitq texnologiyalarının tətbiqi məsələləri. *Məruzəçi: tex.ü.f.d. Lyudmila Suxostat*
4. Azərbaycan dili üçün Söz Vektorları və Böyük Dil Modelləri. *Məruzəçi: Ümid Süleymanov*
5. Beynəlxalq təcrübə əsasında Azərbaycan dilinin tədrisi və qiymətləndirilməsi məsələləri. *Məruzəçi: Sayalı Quliyeva*
6. Mətnin linqvostatistik təhlili. *Məruzəçi: Nigar Vəlizadə*
7. Jurnalistikada mətnlərin intellektual linqvistik təminatı problemləri. *Məruzəçi: Sünbül Zalova*
8. Ptoqram təminatı vasitələrinin lokallaşması problemləri haqqında. *Məruzəçi: Tamilla Bayramova*
9. Korpus dilçiliyi və leksikoqrafiya. *Məruzəçilər: f.e.d. Nərmin Əliyeva, fil.ü.f.d. Rasim Heydərov*

Müzakirələr, suallar və cavablar

KONFRANSIN BAĞLANIŞI

22.02.2023, 17⁰⁰-17³⁰, Böyük konfrans zalı

Sədr: Akademik **İsa Həbibbəyli**

Elmi katib: filologiya elmləri doktoru **Nadir Məmmədli**

Seksiya rəhbərlərinin hesabatı

Konfransın qərar layihəsinin müzakirəsi

Kollektiv fotoçəkiliş